

עבודת השעה

בראת "פקודי"

לפרעה את החלום עם הקדמה של המלה "בלעדי", הפתרון הוא לא שלי, אלהים יענה את שלום פרעה. רש"י מבאר "אין החכמה משלי אלא האלהים יענה, יתן ענינה בפי שלום פרעה". למרות שידע יוסף כי ע"י שהזכיר את הקב"ה יכול הוא להנזק ולהשלח חזרה לכלא, מ"מ אמר את הדברים אשר חשב שצריך היה לאמרם, כך אומר הרב נימן זצ"ל בספרו "דרכי מוסר", ומוסיף, כי לא יתכן שהאדם יזכיר את הקב"ה ובגלל זה ינזק. יתרה מזו, אדרבה, פרעה עונה ליוסף באותה מטבע לשון: ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים". רש"י מפרש "שיש יכלת בידי לגזור גזרה על מלכותי, ואני גזור שלא ירים איש את ידו בלעדיך שלא ברשותך". מכאן אנו למדים עד כמה דקדוק דין יש לגבי כל מלה ומלה שאדם מוציא מפיו, מלה אחת בלבד יכולה להפך ריקיעים, יש בכוחה לשנות גזרה, יש בה אפשרות להפך דין לרחמים. ומדה כנגד מדה שהקב"ה נוהג עם בוראיו חייב ללמדנו עד כמה חשובה היא ההתייחסות למוצא שפתינו, לכן נאמר החיים והמות ביד הלשון ועוד שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו וכו'. (אור דניאל)

"ככל אשר צוה ה' את משה, כן עשו בני ישראל את כל העבודה" (פקודי לט מב) בפרשה זו מספרת לנו התורה על פקידת (ספירת) משקלי התרומות שהגיעו למשכן; משקל הזהב, הכסף והנחשת. עם ישראל מתנדב למשכן בלב רחב ותודם מכספו ומזמנו, וזאת בשל הסבה שידעו את ערך המצוה העצומה של בנית המשכן והשראת השכינה בעם. לפעמים תענוגות החיים מונעים מאתנו להתאמץ ולהשקיע בקיום המצוות, ואנו לא מבחינים בערך העצום שיש לנו מכל מצוה ומצוה בעולם הזה ובעקר בעולם הבא.

מספר על איש עסקים עשיר שיצא למסחר בארץ רחוקה. לקח הוא עמו כסף רב לצורך מסחרו ולצורך הוצאות האכילה והלינה שיצטרך בכל מסעו. לאחר כמה שבועות, הגיע אל מחוז חפצו ושם ביריד מצא סחורה טובה ומשבחת שעליה הוציא את כל כספו שהביא עמו. אך דאג להשאיר לעצמו סכום של 7,000 רובל שיספיק לו לצורך הוצאות המסע בחזרה לביתו. לאחר ששען את כל הסחורה שקנה על העגלה, החל להתקדם חזרה לעיר מגוריו. והנה כאשר הוא יוצא את העיר, שומע הוא שעטות סוסים שדוהרים אליו ומבקשים שיעצר. לאחר שעצר, פנה אליו האיש שרדף אחריו ואמר לו: "תשמע, הממשלה רוצה להחרים לי את כל הרכוש, ולא ישאר בידי מאומה מכל היהלומים שבגדי, ולכן אני מציע לך לקנות אותם בכל מחיר שתצוהני" אמר לו הסוחר: "תראה לי את היהלומים, ואז אני אחליט!" הוציא האיש ארנו יהלומים ופתח אותו לענו המשתאות של הסוחר. ברגע שראה הסוחר את היהלומים, ידע הוא שמדובר ביהלומים בעל שוי רב.

"אלה פקודי המשכן משכן העדת" (פקודי לחכא) אם עשית חבילות של עברות וכו' עשה כנגדן חבילות של מצוות כי צריך האדם לתקן החטא בדגמא. והנה ישראל חטאו בעגל ואמרו "אלה אלהינו" (לב, ד) לזה באה "אלה פקודי" וזאת בבחינת הזכות לכפרת עוון זה ותמצא כי אמרו העדות. שעדות היא להם שנתכפר עוון העגל. (אור החיים, מדרש רבה). כלומר באו אלה לכפר על אלה אלהי ישראל. כמו שנתנו כסף וזהב לחטא העגל בנחישות באותה נחישות יתנו כסף וזהב לבנות את משכן העדות וכך יוצא שבאו אלה לכפר על אלה. בחטא העגל בנינו מזבח לה' והעלו עליו עולות, נתנו זהבם וכסףם וכל חמדתם לה', פרקו נזמיהם והביאו עדים והכריזו "אלה אלהינו ישראל" (שמות לב, יד). וכאן באה כפרתם באותה מלה שבה השתמשו "אלה פקודי" לכפרה. בטוי נוסף למידה כנגד מדה מצאנו אצל משה. חז"ל אמרו: במדה שאדם מודד מודדין לו (סוטה יג). ומי לנו גדול ממשה שאמר לקרח ועדתו "רב לכם בני לוי... אל תפן אל מנחתם" (במדבר טו, ז) ובשרוהו גם כן ב"רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", כאשר משה התחנן ובקש מהקב"ה להכנס לארץ השיב לו הקב"ה באותה מטבע לשון שבה השתמש הוא כנגד קרח להזכירו על מה שאמר הוא "רב לכם בני לוי".

ומכאן נלמד כי יש לשקל הדבור אליו יתברך הרבה יותר לאין ערך מהמשקל של זהב כך מבאר הגרי"ל חסמן זצ"ל בספרו "אור יהל". נודא ואים הוא עמק דין שמים! למרות שמשנה התפון לאותם שיש להם מעלה גדולה ואין הם צריכים למעלה גדולה יותר מזו, אולם בשמים החשיבו בטוי זה לפגיעה בכבודם וכאשר משה רצה להכנס לא"י ענה לו הקב"ה אינך צריך לגדלה יותר ומדדו לו מדה כנגד מדה.

דגמא נפלאה ומאלפת נוספת אנו רואים אצל יוסף הצדיק. כאשר פרעה מבקש מיוסף לפתור לו את חלומותיו עונה לו יוסף "בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה". יוסף פותר

אופק ת"א

18:36	כניסת השבת
19:34	צאת השבת
19:00	שקיעה
19:42	ר. תם
6:37	הנץ

הפטורה: "פה אמר ה'"

וכל יהלום בזה שיה יותר מכל סחורתו אשר קנה בידיו. אך מה יעשה ונשאר לו אך ורק סכום כסף המספיק לו בשביל המסע חזרה לביתו. בכל זאת היצע לאותו האיש, ואמר לו שמוכן הוא לשלם על היהלומים 6000 רובל, כי זה מה שהוא יכול לתת. הסכים האיש למכר לו את ארנו היהלומים באמרו שגם ככה הממשלה תחרים לו את כל הסחורה שתמצא ברשותו, ולפחות יכול הוא להרויח משהו מהמכירה של היהלומים. קנה הסוחר את ארנו היהלומים, והמשיך בדרכו לעיר מגוריו. בעת היה צריך הוא להצטמצם ביותר בכל הוצאות האכילה והלינה, כי מסכום של 7000 רובל שידע שיספיק לו ברווח לצדד מסעו, נותר לו בעת רק 1000. הדרך הוא לישן אך ורק בפנקקים הכי זולים שמצא, ואף היה אוכל אך ורק לצדד חיותו רק מה שחיב, כי לא היה יכול להרשות לעצמו מעבר לכך עם מעט הכסף שנותר לו. כל האנשים שפגש בדרכו התפלאו איך אדם בעל שם כמוהו שיצא לתהלה כאחד עשירי הארץ, לבוש בחליפה מכבדת, ונראה אמיר. מוכן לישן בתנאים כל כך לא נוחים, ולאכל ארוחות פשוטות כאחד הקבצנים. אך כל זאת כמוכן לא היה שובר את רוחו. תמיד בדגעים של

משבר, היה פותח הוא את ארנו היהלומים שקנה בזול, וחושב לעצמו שהנה עבר עוד יום, והרי סוף סוף הוא יהיה עשיר גדול מכל זה, ויחיה ברווח עד סוף ימיו, ולכן כדאי לסבל את הצער הזמני הזה. כך בדיוק אומרים לנו חז"ל, ש"אדם לעמל יולד" (איוב ה' ו'). וצריך הוא לשאת בעל של התורה והמצוות, ואם יש רגע שמרגיש הוא קשי ורפיון, ידע ש"פה שעה אחת של קודת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה" (אבות ד' י'). זאת אומרת שאם נקח את כל ההנאות שקיימות בעולם הזה, של כל המין האנושי, מבריאת העולם ועד למינו אנו, ונצמצם את הכל לרגע אחד, זה לא ישנה אפילו לקודת רוח, שזו הרמה הכי פחותה של ההנאה מהעולם הבא! כלומר כדאי לך לשאת בעל המצוות, כי אלו אבנים יקרות לאין שעור, שאת ערכם תוכל לפדות בהנאה אין סופית בסוף הדרך. כמו שאומר הפסוק: "למען ענתך, ולמען נסתך, להיטבך באחריתך" (דברים ח' טו). כל התכלית של העניי והנפשוני שיש לך זה בכדי להיטבך באחריתך; להטיב לך בעולם שכלו טוב, בהנאות שלא נתן להשיג אותם בעולמנו זה. "רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" (מכות כ"ג)

סיפור בהמשכים "למה למה" חלק ב.

מציור: הוא התגורר בקרבת העיר הומיל שברוסיה. בהגיעו לגיל גיוס נדרש להתגייס לצבא הרוסי. גיוס של יהודים שומרי תורה ומצוות לצבא הרוסי היה דבר קשה ביותר. מחנות הצבא לא ספקו תנאים מינימליים בעבור יהודי המבקש לשמר על ארוחות דתו. גם חייו של חיל יהודי לא נחשבו בעיני המפקדים, ולא אחת נשלחו יהודים למשימות מסכנות והרפתקניות. לכן השתדלו היהודים לעשות הכל כדי לקבל פטור מהשרות הצבאי. מעמד לגיוס שלא התייצב בזמן היה צפוי לענש חמור. **המשך:** הוא הגיש לפרץ מנה אחר מנה, ובכל פעם הדגיש שוב באזניו, כי שבת היא יום מנוחה ואין למהר בה. בין המנות שזר דברי תורה וזמירות שבת, ולא חסר דבר משלמותו של שלחן השבת. סוף-סוף, בפעם צהרם מאחרת, סיים בעל-הבית את הסעודה, קרא לפרץ ואמר: "נו, עכשו כבר הגיעה העת ללכת להתיצב. הבה נלך". הוא חבש את כובעו ומעילו ויצא עם פרץ. פרץ נתקל בדלת סגורה ולבו החסירי פעימה, אולם לשמחתו פתח השומר את הדלת והוא חמק פנימה. זמנה לו קבלת-פנים מאימת מצד מפקדי הלשכה והרופאים. הללו הרעימו עליו בקולם: "מדוע באת עכשו? לא ילכת לבוא מוקדם יותר? היום כבר סימנו את העבודה ואנו בדרכנו לצאת, ומה נעשה איתך עכשו?". עוד מנת קללות וגדופים המטרה על ראש הבחור, והוא עמד בראש מרפן ולא ענה דבר. הוא העמיד פניו תם וקנה לטוב. הרופאים והמפקדים החליפו ביניהם מבטים רבי-משמעות. הבדיקות הרפואיות אורכות זמן רב. לאחר יום עבודה מיגע, כשפבר עמדו לצאת, פתאום בא הבחור הזה ומשבש את תכניותיהם. הכל בקשו לחזר לבתיהם בהקדם. בעוד הנער עומד וממתין החלו אנשי הלשכה לשוחח ביניהם. אחד הרופאים פנה אל המפקדים הממנים עליו ואמר: "הביטו בנער הצנום הזה. איזה חיל כבר יוכל להיות ממנו? הוא גם אדוק בדתו, ולא ירצה לאכל ממשבח המחנה, ואז יהיה כחוש עוד יותר. חבל לבזבז את זמנו על לא-יצלח זה". חבריו של הרופא החזיקו-חזרו אחריו וחוזרו על דעתם שהבחור הזה אינו ראוי לשרות צבאי. המפקד, שגם הוא השתוקק לשוב לביתו, שכנע במהירות. "אם-כן, ערכו לו בדיקה מהירה ואנחנו נאשר זאת", פסק. לא עברו דקות רבות מאז שונכנס פרץ חן ללשכת הגיוס, וכבר יצא משם ובגידו ממוך חתום על היתו פטור משרות צבאי בשל אי-התאמתו לדרישות הצבא. המארח, שהמתין כל העת בחוץ, שמח מאוד בשמחתו של פרץ, ובשויבם הביתה הביע בקול את הרהוריו מה היה קורה לו היה פרץ בא בשעה מקדמת יותר. פרץ הבין היטב את גדל הניס שנגעשה לו, ואז שוב פנה אליו המארח ואמר: "הלא אמרת לי ששבת היא יום מנוחה ולא כדאי למהר בה".... **סוף!**

פינת ההלכות "דיני ערב ראש חודש" (סימן תיז)

ע"פ ילקוט יוסף ב"ר ה.
יג. הנוהג להתענות בכל ערב ראש חודש, ולא אמר בלי נדר קדם שהתחיל במנהגו, אם נאנס בערב ראש חודש אחד ואינו יכול להתענות, אינו צריך התרה, ורק אם רוצה לבטל מנהגו לנמרי יעשה התרה על שלא אמר בלי נדר. וילקוט יוסף שבת ב"ר ה' עמוד רנח.

"דין תענית ואזכרה בראש חודש" (סימן תיז)

א. ראש חודש אסור בתענית. ויש המתענים בראש חודש ניסן הואיל ומתו בו בני אהרן. ולדין שב ואל תעשה עדיף, ואין להתענות גם בראש חודש ניסן, אפילו תענית של יום פטירת אב ואם. ולכן אם חל יום פקדת השנה בראש חודש, יקדימו להתענות בערב ראש חודש. [חוון עובדיה חלק ב' עמוד ד.

ב. אין גזרו על הצבור להתענות בראש חודש. [שלחן ערוך].

ג. אם נשבע להתענות כך וכך ימים וארע בהם ראש חודש, השבועה חלה עליו. וילקוט יוסף שבת ב"ר ה' עמוד רס, ושם בהערה במי שנשבע בפרוש להתענות בראש חודש.

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפד בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורזמן בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.asef@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו" ועוד..